

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

Ro'yhatga olindi № 057
"27" iyun 2024-yil

ISHLAB CHIQRISH MENEJMENTI
fanining

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi: 60411200 – Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Qarshi 2024-yil

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
PROMAN6	2024-2025	5	6
Fan/modul turi	Haftadagi dars soatlari		
Majburiy	6		
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. Ishlab chiqarish menejmenti	90	90	180

2. I. Fanning mazmuni.

Fanni o'qitishdan maqsad – "Ishlab chiqarish menejmenti" fanining asosiy maqsadi talabalarni 200000 – Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq ta'lim sohasining DTS, Menejment (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) talabalari hamda mazkur yo'nalishning asosiy obektlari, tadbirkorlik va biznes faoliyati sohalarini bilan tanishtirish, tadbirkorlik barcha ko'rinishdagi faoliyati rivojlantirish davrida yuzaga keladigan omillar, ularning kelib chiqish sabablari va bartaraf etish yo'llarini puxta o'rgatish orqali talabalarda biznesni tadqiq etish usullari qullashga qaratilgan kasbiy hamda ijodiy-ilmiy kompetentlikni shakllantirish va rivojlantirishdan iboratdir.

Fanning vazifasi – talabalarga ishlab chiqaruvchilar o'rtasida sog'lom raqobatni ta'minlashning o'ziga xos xususiyatlarini, bozor konyunkturasini tahlil qilish yo'llari va usullarini, turli iqtisodiy matematik modellarni yordamida tahlil qilish va prognozlashni amalga oshirish yo'llarini, iste'molchilar va ishlab chiqaruvchilar bozorida vujudga kelishi mumkin bo'lgan turli vaziyatlarni mantiqiy evristik va iqtisodiy matematik model orqali tahlil qilish amalga oshirish, firmaning bozor strategiyasini tanlash bo'yicha turli holatlarni tahlil qilish va qarorlar qabul qilishni o'rgatishdan iboratdir.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari).

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Ishlab chiqarish menejmenti" fanining mazmuni, maqsadi va vazifalari

"Ishlab chiqarish menejmenti" fan va o'quv kursi sifatida. Kursning tuzilishi va uning iqtisodiy fanlar tizimida tutgan o'rni hamda boshqa

o'quv fanlari bilan bog'liqligi. Kursning bozor iqtisodiyoti sharoitiga va islohotlar talabiga xos vazifalari. O'zbekistonda biznesni rivojlantirish to'g'risidagi qonunlar, farmonlar va nizomlar. Fanning mamlakat iqtisodiyotini yangilash va modernizatsiyalash qilish va yangilashni izchil davom ettirishning davr talablariga xos va mos vazifalar.

2-mavzu. Tashkilotni boshqarish tizimining tuzilishi va mazmuni
Tashkilotni boshqarish tizimi tuzilmasi. Tashkilotni boshqarish tizimini tashqi va ichki muxit. Tashkilotni boshqarish tizimining ilmiy asoslanganligi. Tashkilotni boshqarish tizimining maqsadli tizimchalari. Tashkilotni boshqarish tizimining boshqariladigan va boshqaradigan tizimchalari. Boshqaruv funksiyalarining mohiyati va tasnifi. Tashkilotni boshqarish tizimi sifat darajasini baxolash.

3-mavzu. Ishlab chiqarishni rejalashtirish

Rejalashtirish jarayonlarini mohiyati va tamoylari. Rejalar sifatiga galoalar. Rejalashtirish bo'yicha ishlarni tashkil qilish. Strategik marketing rejalashtirish rastasi sifatida - tashkilotni bozor strategiyasini shakllantirish. Tashkilotning strategik-rejalarni ishlab chiqarishni mazmuni va tartibi. Strategik rejalashtirishda SWOM taxlil. Ishlab chiqarish menijmentida portfel taxlili IZKG – matritsasi tashkilot biznes rejasi mazmuni.

Tezkor kalendar rejalashtirishning xususiyatlari. Yagona ishlab chikarishda tezkor rejalashtirish asoslari. Seriyali va ommaviy ishlab chiqarishda tezkor rejalashtirishning asoslari.

4-mavzu. Ishlab chiqarish korxonalarida resurslarni boshqarish

Resurs taminoti strategiyasining asoslari tavar ishlab chiqarishning resurs sig'imi ko'rsatkichlari tizimi. Ishlab chiqarishda maxsulotning resurs sig'imi ko'rsatkichlari. Tashkilot faoliyati samaradorligi ko'rsatkichlari. Resurslardan foydalanish samaradorligi taxlili. Resurs taminotini boshqarishda lagistika funksiyalari.

5-mavzu. Ishlab chiqarishni tashkil qilish asoslari

Tashkiliy tuzilmalar. Ishlab chiqarish jarayonlarini ko'rinishlari. Ma'lum xududlarda ishlab chiqarish jarayonlarini tashkil qilish. Ishlab chiqarish meyorlarini tashkil qilish. Ishlab chiqarishni tashkil qilish namunalarning tavsifi.

6-mavzu. Ishlab chiqarishda innovatsion faoliyatni asoslari

Yangiliklar, innovatsiyalarning mohiyati, tasnifi va kodlashirilishi, Ilmiy texnik tajriba va konstruktorlik (NIOKR)ni tashkil qilish. Ishlab chiqarishning tashkiliy - texnik darajasini taxlil qilish va bashoratlash. Yangiliklar va innovatsiyalar portfelini shakllantirilishini. Ishlab chiqarishning tashkiliy - texnologik tayorgarligi. Innovatsion faoliya samaradorligi

7-mavzu. Ishlab chiqarish korxonalarida maxsulot sifatini boshqarish

Maxsulot sifat ko'rsatkichlarining mohiyati va tizimi. Maxsulot sifatini boshqarishning xorijiy tajribasi. Maxsulot sifatini boshqarishning maxalliy tajribasi. Maxsulot sifatini boshqarishning xorijiy tajribasi. Sifatni umumiy boshqarish konsepsiyasini taxlil qilish. Raqobatbardoshlikni taminlash tizimi. Sifatni xalqaro tizimini : ISO 9000:8000 standartlari.

Maxsulot sifatini oshirishning vositalari. Maxsulot sifatini nazorat qilishni tashkil qilish. Maxsulot va sifat tizimini sertifikatlash. Maxsulot sifat ko'rsatkichlarining mohiyatiga tizimi.

8-mavzu. Ishlab chiqarish korxonasining ratsional tashkiliy strukturasi shakllantirish

Ishlab chiqarish turlari. Yoppasiga va seriyali ishlab chiqarishni loyixalashirish. Ishlab chiqarishni tashkil etishning bosqichlar. Yagona va mayda ishlab chiqarishni tashkil etishni loyixalashirish. Loyixalashirish turlari. Loyixalar menejmenti mazmuni, tarkibi va mohiyati.

9-mavzu. Ishlab chiqarish xarajatlarini boshqarish

Ishlab chiqarishda xarajatlar turlari. Xarajatlarning turkumlanishi. Xarajatlarning vujudga kelish markazlari. Ishlab chiqarish xarajatlarini maxsulot sifatigi tasiri. Ishlab chiqarish korxonasida xarajatlarni boshqarish funksiyalari va tamoilillari. Ishlab chiqarish xarajatlarga tasir etuvchi omillar va ularini optimallashtirish. Xarajatlarni boshqarishning jaxon tajribasi.

10-mavzu. Ishlab chiqarish korxonalarida tovar istemolchilari va tashkilot xizmatlari servisi

Ishlab chiqarishda servis xizmatining mohiyati va ko'rinishlari. Servis xizmatining mezonlari. Tavar istemolchilarning servis xizmatini sifatini

baxolash. Istemolchilar xuquqlarini ximoya qilish O'zbekiston Respublikasi istemolchilar xuquqlarini ximoya qilish qonuni.

11-mavzu. Ishlab chiqarish korxonalarida jamoani shakllantirish asoslari va mehnat jarayonlarini tashkil qilish

Xodimlarni rejalashtirish. Xodimlarni tanlash va ishga qabul qilish tizimi. Ishga qobiliyati jamoani yaratishning ma'naviy - psixologik jixatlarini o'rganish. Raxbariga talablar qo'yish. Raxbar uslubini tanlash. Personalni boshqarish tamoyillari. Personalni boshqarish ustublari. Personalni boshqarishning xorijiy tajribasi. Mexnat jarayonlarini tashkil qilish.

12-mavzu. Ishlab chiqarish korxonalarida ish haqini tashkil qilish va mexnatga haq to'lash tizimi.

Ish haqining iqtisodiy tavsifi. Ish haqining ijtimoiy iqtisodiy funksiyalari. Tarif tizimi va uning asosiy unsurlari. Mexnatga haq to'lash tizimini tartibga soluvchi meyoriy xujjatlar. Mexnat jarayonlarini tashkil qilish.

13-mavzu. Ishlab chiqarish korxonalarida hujjatlar va hujjatlar aylanishining tahlili

Ishlab chiqarish korxonalarida hujjatlarini o'rganish. Ishlab chiqarish korxonasida xarajatlarni boshqarish usullari, maqsadlari va tarkibi. Hujjatlar shakli va mazmuni tahlili. Hujjat aylanishi tahlili.

14-mavzu. Ishlab chiqarish korxonalarida boshqaruv qarorlarini asoslash qabul qilish va ularning bajarilishini tashkil etish jarayonlarining tahlili.

Ishlab chiqarish korxonalarida boshqaruv qarorlari tarkibi, mohiyati va turlarining tahlili. Boshqaruv qarorlarini asoslash va qabul qilish usullari tahlili. Ishlab chiqarish xarajatlarni maxsulot sifatigi tasiri. Qarorlar qabul qilish, asoslash va ularni bajarish jarayonlari tahlili

15-mavzu. Ishlab chiqarishni ilmiy-texnik boshqarish tahlili

Ilmiy-texnik boshqaruv bo'limlari vazifalarining tahlili. Boshqaruv tizimini texnik ta'minlash tahlili. Mahsulot sifatini boshqarish tahlili. Ijtimoiy yo'nalish mohiyati. Ishsizlik muammolarini hal qilib borish. Ijtimoiy boshqaruv vazifalari bajarilish tahlili. Boshqaruvning

qo'llanilayotgan ijtimoiy-ruhiy usullari tahlili. Mehnat jamoalarida ishning yaxshi borishi, bahs va nizolar chiqishi sabablar tahlili.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Ishlab chiqarish menejmenti" fanining mazmuni, maqsadi va vazifalari
2. Ishlab chiqarish menejmentining paydo bo'lishi va rivojlanishi
3. Tashkilotni boshqarish tizimining tuzilishi va mazmuni
4. Bozor iqtisodiyoti sharoitlarida tovar ishlab chiqarish boshqaruv obyektii sifatida
5. Ishlab chiqarishni rejalashtirish
6. Ishlab chiqarish menejmentini takomillashtirish usullari
7. Ishlab chiqarish korxonalarida resurslarni boshqarish
8. Ishlab chiqarish menejmentining samaradorligini baholash
9. Ishlab chiqarishni tashkil qilish asoslari
10. Korxonalar integratsiyalanishining zamonaviy shakllari
11. Ishlab chiqarishda innovatsion faoliyatni asoslari
12. Ishlab chiqarish menejmentini tadqiq qilishning mohiyati va usullari
13. Ishlab chiqarish korxonalarida mahsulot sifatini boshqarish
14. Ishlab chiqarish menejmentida marketing tadqiqotlari tizimi
15. Ishlab chiqarish korxonasi ratsional tashkiliy strukturasi shakllantirish
16. Boshqaruvning tashkiliy tuzilmalarini tadqiq qilish
17. Ishlab chiqarish xarajatlarini boshqarish
18. Ishlab chiqarish menejmentini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari
19. Ishlab chiqarish korxonalarida tovar istemolchilari va tashkilot xizmatlari servisi
20. Ishlab chiqarish menejmentida kadrlar ta'minotining tahlili
21. Ishlab chiqarish korxonalarida jamoani shakllantirish asoslari va mexnat jarayonlarini tashkil qilish
22. Ishlab chiqarish menejmentida reklama va axborot ta'minotining tahlili
23. Ishlab chiqarish korxonalarida ish haqini tashkil qilish va mexnatga haq to'lash tizimi
24. Axborot tizimining samarali tuzilishini izlash

25. Ishlab chiqarish korxonalarida hujjatlar va hujjatlar aylanishining tahlili

26. Ishlab chiqarish menejmentining ijtimoiy masalalari tahlili

27. Ishlab chiqarish korxonalarida boshqaruv qarorlarini asoslash qabul qilish va ularning

28. Ishlab chiqarish korxonalarida boshqaruv qarorlari bajarilishini tashkil etish jarayonlarining tahlili.

29. Ishlab chiqarishni ilmiy-texnik boshqarish tahlili

30. Ishlab chiqarish menejmenti loyihasining mazmuni va uni ishlab chiqish tartibi

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan uslubiy ko'rsatma va tavsiyalar. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalarini yechish orqali yanada boyitadilar.

IV. Mustaqil ishini tashkil etishning shakli va mazmuni

Talaba mustaqil ishini tayyorlashda muayyan faning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanishi mumkin:

darslik yoki o'quv qo'llanmalar bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish;
tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (diskussiyalar, masofaviy) ta'lim.

IV.1. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Harakatlar strategiyasida ishlab chiqarish sohasini shakllantirish yo'nalishlari

2. Ishlab chiqarish korxonalarining ijtimoiy siyosati va kadrlar tizimiga tadqiq etish mexanizmi

3. Sh.Mirziyoyevning 2015-2019 yillar uchun ishlab chiqarishni strukturaviy islohotlar bilan ta'minlash, modernizatsiyalash va diversifikatsiyalash bo'yicha chora-tadbirlar dasturi asosida sektor korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini oshirishning marketing tahlili

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning "Tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishi ta'minlashga, xususiy mulkni har

tomonlarni himoya qilishga va ishbilarmonlik muhitini sifat jihatidan yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" gi Farmoni-4848. 05.10.2016y.

5. Mahsulotga bo'lgan talab va taklifning ekonometrik model tuzish va 5-yilga prognozini amalga oshirish
6. Firmaning istiqboldagi strategik rejasini ishlab chiqish alohida olingan firmalar misolida, BSG matritsasi asos qilib olinсин.
7. Raqobat muhitini tahlil qilish asosida firmaning islohotlaridagi rivojlanishini prognozlash (alohida tovarlar va firmalar misolida)
8. Firmaning ichki va tashqi bozordagi marketing strategiyasini tahlil qilish, kelgusidagi rivojlanishini aniqlash (alohida tovarlar yoki firmalar misolida)
9. Firmaning mahsulot assortimentini rivojlantirish bo'yicha tahlilini amalga oshirish va rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish (alohida firmalar va AVS tahlili asosida)
10. Ishlab chiqarish korxonasi strategik maqomini shakllantirish
11. To'qimachilik korxonalarida sifat menejmenti timini ishlab chiqish va joriy etishga yondashuv
12. Ishlab chiqarish korxonasi innovatsion faoliyatini tashkil etish va rag'batlantirish
13. Ishlab chiqarish korxonalarida innovatsion faoliyatini rag'batlantirishning xorijiy tajribasi
14. Ishlab chiqarish korxonalaridaboshqaruv tizimini takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish yo'llari
15. "Tejamkor ishlab chiqarish joriy qilish" tizimidan foydalanish
16. Samarali kommunikatsiyaning tamoyillari
17. Ichki axborot bozori
18. Samarali axborot zaxiralari
19. Ijtimoiy yo'nalish mohiyati
20. Ishsizlik muammolarini xal qilib borish
21. Ijtimoiy boshqaruv vazifalari bajarilish tahlili
22. Boshqaruvning qo'llanilayotgan ijtimoiy-ruhiy usullari tahlili
23. Mehnat jamoalarida ishning yaxshi borishi, bahs va nizolar chiqishi sabablari tahlili
24. Loyihani joriy qilishning asosiy bosqichlari
25. Innovatsion menejment tushunchasi, maqsadi va vazifalar tizimi
26. Innovatsion faoliyatda davlat mehanizmini boshqarish

<p>3.</p> <p>V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>V.I. Talaba bilishi kerak:</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ishlab chiqarishning shakllanishi va tarixini; • Ishlab chiqarishning rivojlanishi va uning ilmiy maktablari; • Ishlab chiqarishni boshqarish usullari mohiyatini; • Ishlab chiqarishni tadqiq etish usullarining predmeti va mazmunini; • Ishlab chiqarishni tadqiq etish qonunlari va tamoyillarini; • Ishlab chiqarish menejmentini tadqiq etish ilmiy usullarining samaradorligini oshirish asoslarini belgilashni; • Harakatlar strategiyasi tushunchasi, mohiyati va turlarini aniqlash. • Quyidagilar bo'yicha amaliy ko'nikmalar ortdirishi zarur: • Ishlab chiqarish menejmentini tadqiq etish mohiyati va ahamiyatini asoslab berishi; • Ishlab chiqarish korxonasi muhitini va strategik vaziyatini o'ratish, bilishi va ulardan foydalana olishi; • Ishlab chiqarish menejmentini tadqiq etish usullarining ilmiy samaradorligini oshirish asoslarini belgilashni va tatbiq etishni; • Ishlab chiqarishning mazmun mohiyatini va turlarini aniqlash hamda samarali foydalanish usullarini belgilab olish; • Ishlab chiqarish menejmenti faoliyatini asoslab berish ko'nikmalariga ega bo'lish; • Ishlab chiqarish menejmenti qonunlari va tamoyillarini tatbiq etish; • Ishlab chiqarish menejmenti usullarini qo'llash samaradorligini oshirish; • Ishlab chiqarishni boshqarishda qarorlarni oqilona ishlab chiqish va foydalanish yo'llarini aniqlash • korxonada biznes boshqaruvini tashkil etish malakalariga ega bo'lishi kerak. (malaka). 	<p>4.</p> <p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadlar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
--	--

<p>5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish.</p>	<p>Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I.E.Tursunov "Производственный менеджмент" o'quv qo'llanma Bosma Toshkent "INTELLEKT" 2024. nashriyoti 385 bet 2. I.E.Tursunov "Производственный менеджмент" darslik Bosma Toshkent "INTELLEKT" 2023. nashriyoti 547 bet 3. Ismailova T.S. "Ishlab chiqarish menejmenti". darslik, Toshkent, TDJU, 2010. 406 bet. 4. Ismailova T.S. "Ishlab chiqarish menejmenti". O'quv qo'llanma, Toshkent, TDJU, 2009. 265 bet. 5. В.И.Малюк, А.М.Немчин. Производственный менеджмент.: Учебное пособие.СПб. питер 2008-288с 6. Фатхутдинов Р.А. Производственный менеджмент. Учебник. СПб. Питер. 2008-496с. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon. demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz, O'zbekiston .Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutq. - T.: O'zbekiston, 2016. - 56 b. 2. Mirziyoyev. Sh.M Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga muljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar. T.: O'zbekiston, 2017. 104 b. 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish boyicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. "Xalq so'zi", 2017-yil 8-fevral 4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob Xalqimiz bilan birga quramiz. - T.: O'zbekiston, 2017. - 488 b. 5. Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisga Murojaatnomasi 2017-yil 22-dekabr 6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashr. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. - 440 bet.
--	--

<p>7. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. / - Toshkent: O'zbekiston, 2017. - 104 b.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari:</p> <p>www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. www.lex.uz - Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. www.stat.uz - O'zbekiston respublikasi prezidenti huzuridagi statistika agentligi.</p>	<p>7. Fan/modul uchun ma'sular:</p> <p>I.E.Tursunov - QarMII, "Biznes va innovatsion menejment" kafedrasi professori, iqtisodiyot fanlari nomzodi.</p> <p>Taqrizchilar:</p> <p>1. Muxitdinov X.S. - QarMII, "Biznes va innovatsion menejment" kafedrasi professori, iqtisodiyot fanlari doktori 2. Sh.Sh.Fayziyeva - QarMII, "Innovatsion iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.</p>
<p>8.</p>	<p>8.</p>